

MERE END ABC

Tidlig literacy¹ i dagtilbud

Elaine Weitzman og Janice Greenberg

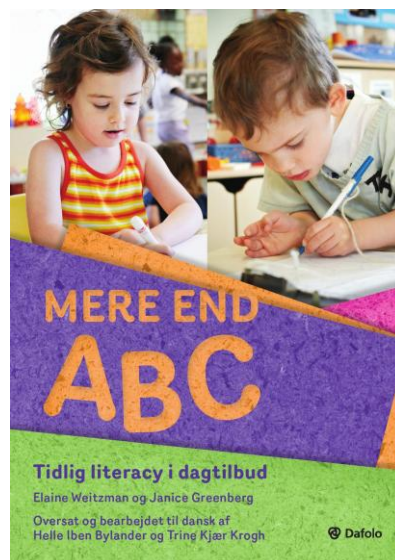
Oversat og bearbejdet til dansk af

Helle Iben Bylander og Trine Kjær Krogh

The Hanen Program

Dafolo 2016

Pris: klubpris 250 kr.

Lad mig straks gå til bekendelse og indrømme, at jeg er helt vild med "The Hanen Program" dets materialer og holdninger. Jeg ser tilbage på den uddannelse, jeg har modtaget, for at blive blevet certificeret Hanen Terapeut og som har gjort det muligt for mig at få et tæt kendskab til ideologien bag materialerne. Så for mig er det, at skulle anmelde "Tidlig literacy i dagtilbud" en kærdkommen lejlighed til at dykke ned i nogle tiltag, som jeg i den grad mener appellere til moderne forældre og pædagoger.

Bogen i A4 format har 117 sider, der fremstår i en meget lækker lay out, hvor farvefotos understreger den tekst, det hele handler om.

Bogen består af 7 kapitler:

- Den tidlige literacys byggeklodser
- Gør læsning til en samtale
- Få nye ord til at finkle for at uvide ordforrådet
- Udvid børns forståelse af historier
- Hjælp børn med at bruge sproget til at tænke og lære
- Frem udviklingen af skriftsprogviden
- Opbyg fonologisk opmærksomhed

Jeg tror, at de delelementer bogen peger på måske er endnu vigtigere i dag end tidligere, fordi jeg desværre oplever forældre, der er fremmede overfor de pædagogiske indfaldsvinkler, bogen peger på og hvor jeg mener, at mange pædagoger ikke har tiden – og måske nogle også mangler indsigten til at opbygge børns tidlige literacy-færdigheder i et samfund, hvor der fra mange sider tales om at ulighederne blive større og større. Endelig påpeges det igen og igen, at opsplittningen i samfundet bliver stadig dybere. Der er så mange muligheder for at arbejde med førskolebørns literacy-færdigheder og som kan betyder alt for, hvordan barnet klarer sig i skolen.

I dagtilbuddet afhænger børns sproglige læring af kvalitet og kvantitet af deres interaktion med pædagoger. At læse med børn i stedet for at læse op for børn er to forskellige tilgange, idet førstnævnte gør læsning til en samtale med børnene.

Her gælder det om at bruge praktiske strategier:

- Sæt rammen for samtalen
- Lad barnet vise vej
- Hold udvig, giv tid og lyt

Hold samtalen i gang og stræb efter turtagning, lad børnene være i små grupper, find de rigtige bøger til alderstrinnet, kig på hvert enkelte barn, vær opmærksom på at bruge et sprog, der inddrager barnet og samtidig med at du holder samspillet i gang, bør du lave mentale noter over, hvor det enkelte barn befinder sig (måske ikke altid så let). Kapitlerne afsluttes hver især med en tjekliste, hvor man fokuserer på de tiltag, der lige er beskrevet.

Næste kapitel handler om ordforråd og hvordan den voksne kan få ord til at "finkle", det vil sige at fremhæve ordene, som en hjælp til at børnene forstår, hvad de betyder, så børnene tager ordene til sig, husker dem og efterhånden bruger dem på egen hånd.

¹ Evnen til at læse og skrive

Der er helt jordnære og konkrete henvisninger til, hvordan dette kan gøres, ikke kun når der læses, men også i alle andre dele af børnenes dagligdag. Og igen en tjekliste til den voksne omkring at få ord til at "finkle."

Nu ses der på, hvordan man udvider børns forståelse af en historie.

Igen fokuseres der på nogle nøgleord, som den voksne bør have i baghovedet:

- rammen
- personer
- handling
- problemer
- afslutning

Desuden handler det om at finde velegnede historier, f.eks. mange folkeeventyr med få personer, et klart stridspunkt, en række aktioner og en tekst, der gør det muligt for børnene at forstå figurens motiv.

Men det kræver et forarbejde af den voksne at finde de rigtige bøger, lave tænk-højt kommentarer, stille relevante spørgsmål, samt at øve sig i at få børnene til at præcisere deres kommentarer og svar.

Husk den samme historie skal læses flere gange. Børnene skal lære at læse mellem linjerne og tænke over, hvad der egentlig sker i teksten, Dramatisering af historien er en anden måde at give børnene mulighed for at gennemleve historien.

Sprog understøtter tænkning og læring og det udvikles i løbet af førskolealderen og er helt afgørende for udvikling af literacy og hvor godt børnene senere klarer sig i skolen. Så hvis voksne bruger mere abstrakt og sofistikeret sprog i samtale med børn, så vil børnene kunne forbedre deres sprog.

Igen er der en let forståelig måde at rammesætte indlæringskroge, som den voksne kan bruge. F'er og P'er

- Forklar
- Færdighedsviden
- Følelser
- Foretag evaluering
- Profeti
- Problemløsning
- Projicer
- Præsenter- lade som om leg

Det skal understreges, at denne måde at tænke og tale på, ikke kun handler om historielæsning, men skal inkluderes i hverdags-aktiviteter.

Der sættes i et nyt kapitel fokus på skriftsproget og på, hvordan man kan støtte førskolebørn i, at tilegne sig viden om bogstaver og alfabetet. I bogen kaldes dette PS og betyder "påpeg skriftsprog". Igen rigtig mange konkrete eksempler.

I det sidste kapitel fokuseres på fonologisk opmærksomhed, hvilket er den stærkeste indikator for børns fremtidige læse- og stavefærdigheder. Dette bør derfor være et ekstremt vigtigt fokusområde i alle dagtilbud. Bevidstheden om fonemer er den del af fonologisk opmærksomhed, som er mest direkte relateret til senere succes med læsning og stavning.

Denne bog ser jeg ikke kun som et pædagogisk bud på, hvordan man bør arbejde med førskolebørn. Når man i Danmark politisk er så fokuseret på alle de unge, der forlader folkeskolen med for ringe læse- og skrive færdigheder, så bør der være nogle politisk ansvarlige, der kan se sammenhæng mellem, hvad der tilbydes førskolebørn og hvilke resultater dette bevirker i den anden ende.

"Tidlig indsats bedre fremtid" er et mantra, som vi er nød til at fokusere på. "Mere end ABC" er for mig så vigtig en stemme, når vi taler om, hvordan vi støtter de børn, hvor sproget med alle dets forskellige facetter, ikke er det, der fylder mest i hjemmet.

"Mere end ABC" og de holdninger bogen står for, er ekstremt vigtige for at gøre alle børn så dygtige som muligt. Det kræver tid, lyst, indsigt, viden og politisk opbagning, hvis alle børn i førskolealderen skal møde alle de super ideer, som bogen indeholder. Det skal tilføjes, at der er ikke tale om rumvidenskab, men om pædagogik på bevidst niveau.

Kære forældre, PPR, kommunalpolitikere og Minister for Børn, unge og ligestilling. I "**Mere end ABC**" er der en viden, praksis, og forskningsbaseret tilgang til, hvad der kan være altafgørende for, hvordan små børn klarer sig i skolen ja som vokse senere i livet.

Dette er ikke kun en bog, jeg ser den som et manifest. Hvis der bruges flere midler i førskolen, så kan vi håbe på, at der er færre problemer, der stikker deres hæslige ansigt frem *i* skoletiden og *efter* afsluttet folkeskole og *på* de videregående uddannelser.

Bogen er fyldt med viden i børnehøjde. Det handler ikke om at *undervise* børn, men at tage sit udgangspunkt i en *børnecentreret tilgang*, med afsæt i *alle børns individuelle interesser* med fokus i sociale rammer i en børnefokuseret hverdag.

Køb bogen, læs den, handl med udgangspunkt i den viden, bogen så rigeligt beskriver og lad mange facetteret lyst og viden sprudle i børnehøjde med bevidst fokus på at møde småbørn i en sproglig givende dialog.

Denne bog handler om fremtidens børn og fremtidens samfund.

P.S

Der følger 7 plancher med bogen, som kan hænge i vuggestuen, dagplejen og børnehaven og minde de vokse om, hvad der børn fokuseres på.

Birgitte Franck